

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
20 17 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічна служба системи освіти України

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **6.010106 «Соціальна педагогіка»**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

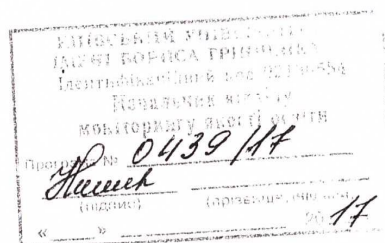
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення **Інститут людини**

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

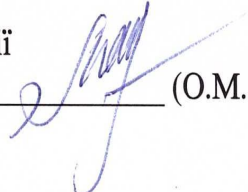
Робоча програма «Психологічна служба системи освіти України» для студентів за напрямом підготовки «Соціальна педагогіка».

Розробник: Краєва Оксана Анатоліївна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри практичної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від “30” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри практичної психології

_____ (О.М. Лозова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

_____ Н. А. Клішевич

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічна служба системи освіти України

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **6.010106 «Соціальна педагогіка»**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення **Інститут людини**

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Психологічна служба системи освіти України» для студентів за напрямом підготовки «Соціальна педагогіка».

Розробник: Краєва Оксана Анатоліївна, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри практичної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від “30” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри практичної психології

_____ (О.М. Лозова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

_____ Н. А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу навчальну програму курсу «Психологічна служба системи освіти України» укладено згідно з вимогами Європейської кредитно трансферно-накопичувальної системи організації навчання. Програма визначає обсяг знань, яким повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Навчальний курс «Психологічна служба системи освіти України» є нормативною дисципліною циклу підготовки фахівців за спеціальністю «Соціальна педагогіка», яка тісно пов'язана зі психологією, віковою та педагогічною психологією, соціальною психологією, психодіагностикою, психологічним консультуванням тощо. Навчальний курс вивчається у четвертому семестрі.

Мета полягає у сприянні становленню професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів шляхом ознайомлення зі специфікою організації соціально-психологічної служби як основної ланки збереження психічного здоров'я громадян України в контексті підвищення рівня психологічної культури учасників навчально-виховного процесу, через формування знань, умінь та навичок інформаційно-аналітичної та практичної діяльності в сфері організації психологічної служби.

Завдання курсу:

- окреслити структуру та зміст діяльності психологічної служби системи освіти України;
- ознайомити студентів із нормативно-правовою базою психологічної служби;
- розкрити специфіку організації психологічної служби в різних освітніх установах України.

Вивчення курсу дисципліни спрямоване на формування наступних фахових компетентностей:

- * організувати ефективну та успішну практичну діяльність фахівця психологічної служби системи освіти;
- * орієнтуватися в основних нормативно-правових актах, теоретичних положеннях, в практичних особливостях організації психологічної служби;
- * організувати взаємодію з учасниками освітнього процесу в межах психологічної служби;
- * здійснювати перспективне планування діяльності психологічної служби;
- * вміти облаштовувати та організувати простір професійної діяльності та взаємодії із суб'єктами освітнього середовища ефективно, спираючись на Положення про психологічний кабінет;
- * надавати соціально-психологічну допомогу всім учасникам системи освіти, спираючись на документацію та законодавчі акти служби.

Вивчення теоретичного матеріалу та індивідуальної дослідницької роботи студентів спрямовано на засвоєння таких *знань*:

- зміст та структура психологічної служби;
- вимоги до організації психологічної служби;

- нормативно-правова база психологічної служби;
- напрями діяльності та функції психологічної служби;
- права та посадові обов'язки спеціалістів соціально-психологічної служби;
- специфіка організації психологічної служби в закладах освіти: дошкільного навчального закладу, загальноосвітнього навчального закладу, професійно-технічного навчального закладу, вищого навчального закладу, спеціалізованих закладах інтернатного типу.

Опанування курсу повинно сприяти формуванню низки *практичних навичок*:

- здатність до організації психологічної служби в різноманітних освітніх сферах;
- вміння оформлювати документацію згідно вимог, складати поточні плани, розробляти корекційно-розвивальні програми, складати звіти з роботи спеціаліста психологічної служби.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни становить 90 години із них: лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 14 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42 год.

Вивчення курсу доповнено самостійною дослідницької роботою студентів, заснованою на вирішенні проблемно-пошукових питань в контексті організації діяльності психологічної служби.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «*Психологічна служба системи освіти України*» завершується заліком (ПМК).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна	
	Напрями підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка»		
Модулів – 3	Спеціальність: Соціальна педагогіка	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		4-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: Перший (бакалаврський)	Лекції	
		14 год.	год.
		Семінарські	
		14 год.	год.
		Практичні	
		14	год.
		Самостійна робота	
		42 год.	год.
		Модульний контроль:	
6 год.			
Вид контролю:			
залік	залік		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ I.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модуля, становить 38 год., із них 6 год. – лекції, 6 год. – семінарські заняття, 6 год. – практичні заняття, 18 год. – самостійна робота, 2 год. – модульний контроль.

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні:	Лекції	Семінарські	Практичні	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Л-1	Етапи становлення та особливості розвитку національної психологічної служби	4	2	2			2	
С-1	Національна соціально - психологічна служба	8	4		2	2	4	
Л-2	Організація та структура соціально-психологічної служби	4	2	2			2	
С-2	Нормативно - правова база психологічної служби системи освіти України	8	4		2	2	4	
Л-3	Обладнання та устаткування кабінету спеціаліста служби	4	2	2			2	
С-3	Кабінет спеціаліста психологічної служби системи освіти	8	4		2	2	4	
	Модульний контроль	2						2
	Разом:	38	18	6	6	6	18	2

МОДУЛЬ II.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 52 год., із них 8 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, 8 год. – практичні заняття, 24 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Разом	Аудиторні:	Лекційні	Семинарські	Практичні	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Л-4	Особливості роботи психологічної служби у дошкільному навчальному закладі	4	2	2			2	
С-4	Психологічна служба дошкільного навчального закладу та її особливості	8	4		2	2	4	
Л-5	Організація психологічної служби загальноосвітнього навчального закладу	4	2	2			2	
С-5	Особливості діяльності психологічної служби загальноосвітнього навчального закладу	8	4		2	2	4	
Л-6	Психологічна служба вищих навчальних закладів	4	2	2			2	
С-6	Соціально-психологічна служба професійно-технічного навчального закладу, вищого навчального закладу	8	4		2	2	4	
Л-7	Психологічна служба закладів освіти інтернатного (інклюзивного) типу	4	2	2			2	
С-7	Адаптація спеціаліста соціально-психологічної служби до роботи в системі освіти	8	4		2	2	4	
	Модульний контроль	2						2
	Загальний модульний контроль	2						2
	Разом:	52	24	8	8	8	24	4
	Усього за навчальним планом:	90	42	14	14	14	42	6

III. ПРОГРАМА

МОДУЛЬ I

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Лекція 1: Етапи становлення та особливості розвитку національної психологічної служби (2 год.).

Історичний контекст розвитку та етапи становлення національної психологічної служби системи освіти України. Мета та завдання психологічної служби. Рівні функціонування та підпорядкування служби. Вимоги до організації психологічної служби. Сутність поняття «психологічна служба». Сфери діяльності та спеціалісти психологічної служби.

Основні поняття теми: психологічна служба, мета та завдання, рівні функціонування, сфери діяльності, нормативно-правова база.

Семинар 1. Національна соціально - психологічна служба (2 год.).

Практичне заняття 1: Узагальнення зарубіжного досвіду діяльності психологічної служби США, Німеччини, Франції, Англії та інших (робота в групах) (2 год.). (Презентація результатів індивідуального міні-дослідження з зазначеної проблеми).

Лекція 2: Організація та структура соціально-психологічної служби (2 год).

Загальні засади та специфіка організації психологічної служби в закладах системи освіти. Мета і завдання психологічної служби системи освіти. Нормативно-правова база. Документація фахівця служби. Планування діяльності, організація робочого місця, звітність та відповідальність. Вимоги, що ставляться до спеціалістів психологічної служби системи освіти. Специфіка діяльності (функціональні обов'язки) практичного психолога та соціального педагога. Основні напрями діяльності у роботі: просвітницький, профілактичний, психодіагностичний, психоконсультаційний, прогностичний, психокорекційний, психотерапевтичний та реабілітаційний.

Основні поняття теми: структура психологічної служби, науково-методичний центр, практичний психолог, педагог-соціальний, функціональні посадові обов'язки, основні види діяльності.

Семінар 2. Нормативно - правова база психологічної служби системи освіти України (2 год).

Практичне заняття 2: Документація психологічної служби системи освіти. (Вивчення умов та специфіки професійної діяльності спеціаліста освітнього закладу. Групове обговорення - дискусія). (Експертна оцінка документації служби).

Лекція 3: Обладнання та устаткування кабінету спеціаліста служби (2 год).

Кабінет спеціаліста служби освіти. Положення про психологічний кабінет. Основні вимоги до організації робочого кабінету практичного психолога згідно Положення. Зони робочого кабінету. Специфіка вимог до організації навчального кабінету. Необхідне забезпечення, оздоблення та устаткування (меблі, психологічний інструментарій, документація, бібліотечка, сейф, техніка тощо). Релаксаційна кімната та її ефективність в системі освіти.

Основні поняття теми: кабінет, робочий кабінет, навчальний кабінет, обладнання та устаткування кабінету, релаксаційна кімната.

Семінар 3. Кабінет спеціаліста психологічної служби системи освіти (2 год).

Практичне заняття 3: Особливості організації робочого простору в кабінеті спеціаліста психологічної служби згідно вимог Положення (робота в мікро-групах) (2 год).

Модульний контроль № 1.

МОДУЛЬ II ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Лекція 4: Особливості роботи психологічної служби у дошкільному навчальному закладі (2 год.)

Соціальний педагог та практичний психолог у дошкільному закладі. Основні напрямки роботи спеціаліста служби з дітьми дошкільного віку. Специфіка діагностичної роботи на різних вікових етапах розвитку дошкільників. Особливості організації, методики, види та форми проведення корекційно-розвивальних занять з дошкільниками. Розвивальна робота з дітьми дошкільного віку. Напрямки та форми превентивної та консультативної роботи психолога з батьками, вихователями з питань проблемної поведінки дошкільника. Психолого-медико-педагогічна комісія. Програми психокорекційної допомоги дітям із порушеннями емоційної сфери, дитячої гіперактивності, агресивності, асоціальності. Кабінет психологічного розвантаження в дитячому садочку.

Основні поняття теми: корекція поведінки, програми психокорекційної допомоги, відставання в психічному розвитку, гіперактивність, агресивність, асоціальність.

Семінар 4. Психологічна служба дошкільного навчального закладу (ДНЗ) України та її особливості (2 год).

Практичне заняття 4: Розробка корекційно-розвивальної програми для роботи з дітьми дошкільного віку (тематика, напрямок на вибір студента) (2 год.). (Проблемно-пошукове завдання).

Лекція 5: Організація психологічної служби загальноосвітнього навчального закладу (2 год.)

Базові засади організації психологічної служби в сфері ЗНЗ. Основні напрямки роботи спеціаліста служби в системі освіти. Соціально-психологічний супровід учасників НВП. Психологічна готовність дитини до навчання у школі. Робота з обдарованими дітьми та дітьми «групи ризику». Психопрофілактика шкільної дезадаптації учнів. Психолого-медико-педагогічна комісія. Профорієнтаційна, просвітницька, розвивальна робота.

Основні поняття теми: психологічна готовність до навчання в школі, соціально-психологічний супровід, шкільна дезадаптація, криза підліткового віку, технології психологічної роботи, профорієнтаційна робота.

Семінар 5. Особливості діяльності психологічної служби загальноосвітнього навчального закладу (2 год).

Практичне заняття 5: Розробка річних планів роботи психологічної служби та експертна оцінка документації служби (2 год.).

Модульний контроль № 2.

Лекція 6: Соціально-психологічна служба ПТНЗ, ВНЗ (2 год)

Специфіка організації психологічної служби. Інтерактивні форми роботи. Робота з педагогічним колективом як напрям діяльності психологічної служби в системі освіти. Оцінка професійної діяльності викладача. Психологічні вимоги до особистості педагога. Загальні та спеціальні здібності викладача. Психологічні особливості педагогічного колективу. Оцінка психологічного клімату у педагогічному колективі. Педагогічні конфлікти: сутність, профілактика та методи вирішення. Індивідуальний стиль викладацької діяльності: психологічна допомога у становленні та корекції.

Основні поняття теми: групова дискусія; рольова гра; відео-корекція; метод спільних дій; метод аналізу вчинків; сімейна терапія; педагогічний колектив; психологічний портрет педагога; експертиза; професійна компетентність педагога; педагогічний конфлікт; індивідуальний стиль педагогічної діяльності.

Семінар 6. Соціально-психологічна служба професійно-технічного навчального закладу, вищого навчального закладу (2 год)

Практичне заняття 6: Складання схеми психологічного аналізу уроку або виховного заходу (за вибором студента) (2 год.). (Проблемно-пошукове мікро-групове завдання).

Лекція 7: Психологічна служба закладів освіти інтернатного (інклюзивного) типу (2 год).

Специфіка розвитку дитини з дитячих будинків у період немовлят та ранньому дитинстві. Спілкування з дитиною як фактор розвитку психіки дитини. Особливості материнської депривації. Сенсорна, рухова та соціальна деривація, її наслідки. Типи депривованої особистості дитини. Основні напрями роботи спеціаліста у закладах інтернатного типу: діагностична, корекційна, розвивальна діяльність. Специфіка роботи. Фактори ефективності психічного розвитку дітей у закладах інтернатного типу. Збагачення досвіду дитини. Дитячий будинок сімейного типу. Робота з «матерями»- вихователями. Основні методи корекції. Співпраця практичного психолога й соціального педагога. Клієнти психологічної служби. Психологічна робота з дітьми та людьми з особливостями психофізичного розвитку.

Основні поняття теми: материнська, сенсорна, рухова та соціальна деривації; типи депривованої особистості дитини; соціально-психологічні послуги, сімейний дитячий будинок; затримка психічного розвитку; діти з особливостями психофізичного розвитку.

Семінар 7. Адаптація спеціаліста соціально-психологічної служби у освітньому закладі (2 год).

Практичне заняття 7: Особливості соціально-психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами (2 год.). (Розробка програми психологічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі). (Проблемно-пошукове мікро-групове завдання).

Модульний контроль № 3

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психологічна служба системи освіти України» (бакалаври)

Разом: (90) год.: лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 14 год.; модульний контроль – 6 год.; самостійна робота – 42 год., підсумковий контроль – залік.

Модулі	I			II			
Назва модуля	Становлення та розвиток національної соціально-психологічної служби			Особливості організації психологічної служби системи освіти України			
Кількість балів за модуль:	43			243			
Лекції	3 бали			4 бали			
Теми лекцій	№ 1 Етапи становлення та особливості розвитку національної психологічної служби	№ 2 Організація та структура психологічної служби	№ 3 Обладнання та устаткування кабінету спеціаліста служби	№ 4 Особливості роботи психологічної служби у дошкільному закладі	№ 5 Організація психологічної служби загальноосвітнього навчального закладу	№ 6 Психологічна служба вищих навчальних закладів	№ 7 Психологічна служба закладів освіти інтернатного (інклюзивного) типу
Семінарські	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів
Теми семінарських занять	№1 Національна соціально-психологічна служба	№ 2 Нормативно-правова база психологічної служби системи освіти України	№ 3 Кабінет спеціаліста психологічної служби освіти	№ 4 Психологічна служба дошкільного навчального закладу України	№ 5 Особливості психологічної служби загальноосвітнього навчального закладу	№ 6 Соціально-психологічна служба професійно-технічного навчального закладу, вищого навчального закладу	№ 7 Адаптація спеціаліста соціально-психологічної служби у освітньому закладі
Практичні	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів
Теми практичних занять	№ 1 Узагальнення зарубіжного досвіду	№ 2 Документація психологічної служби	№ 3 Особливості організації робочого	№ 4 Розробка корекційно-розвивальної програми для	№ 5 Розробка річних планів роботи психологічної	№ 6 Складання схеми психологічного аналізу уроку	№ 7 Особливості соціально-психологічного супроводу дітей

	діяльності психологічної служби США, Німеччини, Франції, Англії та інших	системи освіти.	простору в кабінеті спеціаліста психологічної служби згідно вимог Положення	роботи з дітьми дошкільного віку	служби	або виховного заходу (за вибором студента)	з особливими освітніми потребами
Поточний контроль	Модульний контроль № 1 (25 балів)			Модульний контроль № 2 (25 балів)		Модульний контроль № 3 (25 балів)	
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Підсумковий контроль	залік						

Коефіцієнт 2,71

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1: Національна соціально - психологічна служба (2 год).

Теоретична частина.

1. Історія розвитку психологічної служби України (етапи становлення).
2. Роль науковців Інституту психології імені Г.С. Костюка у становленні національної психологічної служби.
3. Загальні відомості про Інститут психології імені Г.С. Костюка.
- Провідна діяльність лабораторій Інституту психології НАПН України.
4. Сфери діяльності психологічної служби.
5. Вищий орган управління, структура національної психологічної служби.

Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література: 3, 5, 11, 13.

Семінар 2: Нормативно - правова база психологічної служби системи освіти України (2 год).

Теоретична частина.

1. Визначення поняття «нормативно – правова база».
2. Положення про психологічну службу системи освіти.
3. Положення про психологічний кабінет.
4. Посадова інструкція соціально педагога, практичного психолога.
5. Етичний кодекс практичного психолога.

Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 9, 12, 13.

Семінар 3: Кабінет спеціаліста психологічної служби системи освіти (2 год.).

Теоретична частина.

1. Основні аспекти Положення про психологічний кабінет.
2. Вимоги до організації робочого кабінету практичного психолога. Зони робочого кабінету.
3. Вимоги до організації навчального кабінету.
4. Необхідне забезпечення та оздоблення (меблі, психологічний інструментарій, документація, бібліотечка, сейф, техніка тощо).
5. Релаксаційна кімната та її дія в системі освіти.

Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 12.

Семінар 4: Психологічна служба дошкільного навчального закладу України (2 год).

Теоретична частина.

1. Напрями діяльності психологічної служби дошкільного навчально-виховного закладу.
2. Основні форми та методи роботи спеціаліста служби.
3. Права та обов'язки фахівця психологічної служби.

4. Підвищення кваліфікації та атестація спеціалістів психологічної служби.
5. Співпраця психологічної служби з іншими установами та організаціями.
6. Особливості інклюзивного навчання як пріоритет системи освіти України.

Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 10.

Семінар 5: Особливості психологічної служби загальноосвітнього навчального закладу (2 год).

Теоретична частина.

1. Напрями діяльності психологічної служби ЗНЗ. Форми та методи роботи фахівця.
3. Права та обов'язки психолога закладу освіти.
4. Професійно – етичні принципи діяльності соціального педагога та психолога ЗНЗ. Основні відмінності та загальні точки дотику.
5. Психологічне забезпечення і соціально-педагогічний супровід інклюзивної освіти.

Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література: 2, 3, 4, 5, 6.

Семінар 6: Соціально-психологічна служба професійно-технічного навчального закладу, вищого навчального закладу (2 год)

1. Специфіка основних видів діяльності психологічної служби в системі освіти ПТНЗ.
2. Психологічна служба вищого навчального закладу.
3. Психологічна служба системи вищої освіти США, Німеччини, Франції, Англії та ін. країн.
4. Вимоги до спеціалістів психологічної служби вищих навчальних закладів.

Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література: 1, 3, 7, 11, 13.

Семінар 7: Адаптація спеціаліста соціально-психологічної служби у освітньому закладі (2 год).

1. Права та обов'язки спеціаліста психологічної служби.
2. Основні принципи професійної діяльності фахівця.
3. Професійно важливі якості спеціаліста служби.
4. Вимоги до особистості соціального педагога.
5. Взаємодія спеціалістів соціально-психологічної служби (професійна взаємодія соціального педагога та психолога тощо) під час перебігу адаптаційного періоду.

Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література: 6, 7, 8, 10, 14.

VI. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1: Узагальнення зарубіжного досвіду діяльності психологічної служби США, Німеччини, Франції, Англії та інших (робота в групах) (2 год.). (Презентація результатів індивідуального міні-дослідження з зазначеної проблеми).

Практичне заняття 2: Документація психологічної служби системи освіти. (Вивчення умов та специфіки професійної діяльності спеціаліста освітнього закладу. Групове обговорення - дискусія). (Експертна оцінка документації служби).

Практичне заняття 3: Особливості організації робочого простору в кабінеті спеціаліста психологічної служби згідно вимог Положення (робота в мікро-групах) (2 год.).

Практичне заняття 4: Розробка корекційно-розвивальної програми для роботи з дітьми дошкільного віку (тематика, напрямок на вибір студента) (2 год.). (Проблемно-пошукове завдання).

Практичне заняття 5: Розробка річних планів роботи психологічної служби та експертна оцінка документації служби (2 год.).

Практичне заняття 6: Складання схеми психологічного аналізу уроку або виховного заходу (за вибором студента) (2 год.). (Проблемно-пошукове мікро-групове завдання).

Практичне заняття 7: Особливості соціально-психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами (2 год.). (Розробка програми психологічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі). (Проблемно-пошукове мікро-групове завдання).

VII. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модуль I.

Самостійна робота 1. Національна соціально-психологічна служба.

Ознайомитися із особливістю діяльності Психологічної служби системи України за посиланням <http://www.psyua.com.ua/index.php?lang=ua&page=index> Необхідно виокремити ряд основних тенденцій у розвитку психологічної служби системи освіти на сучасному етапі.

Самостійна робота 2. Нормативно-правова база психологічної служби системи освіти.

1. Скласти список основних понять теми (із 25 понять). Розкрити їх зміст.
2. Зібрати папку «Нормативно-правова база психологічної служби» (вкласти основні накази, положення, інформаційні листи тощо), не менше 7 документів.

Самостійна робота 3. Кабінет спеціаліста служби освіти.

1. Описати свій майбутній кабінет (робочий чи навчальний за вибором) згідно вимог Положення.
2. За посиланням <http://psyua.com.ua/index.php?page=projects&lang=ua> ознайомитися із аналізом результатів Всеукраїнського моніторингу «Ефективність функціонування психологічної служби та ставлення учасників навчально-виховного процесу до результатів діяльності працівників психологічної служби» та законспектувати найважливіші висновки для розвитку служби.

Модуль II.

Самостійна робота 4. Психологічна служба ДНЗ.

За посиланням <http://www.psyua.com.ua/index.php?page=central&lang=ua> необхідно законспектувати основні завдання Центральної психолого-медико-педагогічної консультації та ознайомитися письмово із документами, необхідними для психолого-педагогічного вивчення дитини.

Самостійна робота 5. Особливості психологічної служби ЗНЗ.

З посібника Психологічна служба системи освіти: досвід формування репродуктивного здоров'я молоді /авт.кол. за ред. І.І. Цушка – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см (http://psyua.com.ua/index.php?page=products&lang=ua&nums=5&g_year=2014_2016&page_num=2) законспектувати один із запропонованих тренінгових заходів (психологічне заняття обрати на власний розсуд).

Модуль III.

Самостійна робота 6. Психологічна служба ПТНЗ, ВНЗ.

1. Написати есе «Мої перші кроки на посаді практичного психолога освітнього закладу».

Самостійна робота 7. Адаптація спеціаліста соціально-психологічної служби у освітньому закладі.

Ознайомитися із методичними рекомендаціями керівнику навчального закладу щодо діяльності психологічної служби [Електронний ресурс] / З. О. Гаркавенко. – К.: Український НМЦ практичної психології і соціальної

роботи, 2015. – 79 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. (http://psyua.com.ua/index.php?page=products&g_year=2014_2016&lang=ua) законспектувати основні відмінності функцій практичного психолога від соціального педагога навчального закладу, особливості та завдання психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу (стор. 19 – 27).

VIII. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Соціально - психологічна служба України (історія розвитку, в яких галузях існує, кому підпорядковується; її мета, завдання, функції, структура тощо).

2. Нормативно-правова база організації та функціонування психологічної служби (перелік документів для різних галузей; короткий зміст кожного документа, що важливо знати саме соціальному педагогу тощо), не менше ніж 12 документів.

3. Соціально - психологічна служба системи освіти (законодавча база, структура, підпорядкування, мета, завдання, напрями діяльності, форми роботи, вимоги до спеціаліста тощо).

4. Соціально - психологічна служба у соціальній сфері (законодавча база, структура, підпорядкування, мета, завдання, напрями діяльності, форми роботи, вимоги до спеціаліста тощо).

5. Особливості проведення психодіагностичної роботи в дошкільних навчальних закладах (подати орієнтовний перелік діагностичних методик, які в своїй роботі може використовувати соціальний педагог, особливості їх проведення, для якого віку, з якою метою проводяться).

6. Особливості проведення психодіагностичної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах (подати орієнтовний перелік діагностичних методик, які в своїй роботі може використовувати соціальний педагог, особливості їх проведення, для якого віку, з якою метою проводяться).

7. Просвітницька діяльність, як напрям роботи соціально-психологічної служби (вказати конкретну сферу діяльності, форми роботи, тематика, для якої категорії клієнтів тощо).

8. Функції та посадові обов'язки соціального педагога психологічної служби (вказати яку організацію, заклад, установу розглядаєте, розкрити зміст кожної функції, посилання на нормативно-правову базу, де вони зазначені тощо).

9. Профілактика вживання ПАР (психоактивних речовин), як напрям діяльності соціально-психологічної служби в системі освіти (заходи, форми роботи, на кого спрямована тощо).

10. Соціально-психологічний супровід, як напрям діяльності психологічної служби в системі освіти (заходи, форми роботи, на кого спрямована тощо).

11. Підвищення кваліфікації та удосконалення професійних навичок

соціального педагога (атестація, кваліфікаційні категорії, яким чином можна підвищувати кваліфікацію та розвивати професійні навички тощо).

12. Напрями та форми роботи соціального педагога з різними категоріями клієнтів соціально-психологічної служби (вказати організацію, заклад, установу).

13. Специфіка організації соціально-психологічної служби в реабілітаційних центрах для осіб із особливостями психофізичного розвитку.

14. Специфіка діяльності соціально-психологічної служби в центрах по роботі зі сім'єю.

15. Специфіка діяльності соціально-психологічної служби в центрах для дітей та молоді.

16. Соціальний патронаж як напрям діяльності соціально-психологічної служби в системі освіти (заходи, форми роботи, на кого спрямована тощо).

17. Відмінності у функціональних обов'язках соціального педагога та практичного психолога соціально-психологічної служби системи освіти.

18. Соціальний педагог – спеціаліст соціально-психологічної служби (паспорт професії, актуальність професії для суспільства, де може працювати, вимоги як до спеціаліста СП служби тощо).

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологічна служба системи освіти України» оцінюються за Європейською кредитно трансферно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1.

Таблиця 9.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	7 x 1
2.	Відвідування семінарських занять	7 x 1
3.	Робота на семінарських заняттях	7 x 10
4.	Відвідування практичних занять	7 x 1
5.	Робота на практичних заняттях	7 x 10
6.	Самостійна робота	5 x 7
7.	Виконання модульного контролю	3 x 25
Коефіцієнт 2,71		Всього: 271 : 2,71=100
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентом застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

➤ **Методи письмового контролю:** письмове тестування; конспект, реферат.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 9.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 –100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з. можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1 – 35 балів	Незадовільно з обов’язковим повторними вивчення курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

III. Методи навчання на дослідницькій основі: Пошукова / дослідницька діяльність, спрямована на вирішення самостійно поставлених питань /проблем у недослідженій/малодослідженій галузі; Пошук нового знання, вирішення дослідницького завдання, поставленого викладачем.

XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Довідник нормативно-правових документів психологічної служби та психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти України [Електронний ресурс] / Упоряд.: Ю. А. Луценко, А. Г. Обухівська, І. В. Луценко, Н. В. Сосновенко. – К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. – 475 с.
2. Гаркавенко З. О. Методичні рекомендації керівнику навчального закладу щодо діяльності психологічної служби [Електронний ресурс] / З. О. Гаркавенко. – К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2015. – 79 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. http://psyua.com.ua/index.php?page=products&g_year=2014_2016&lang=ua
3. Легка Л.М., Семенча Л.Г. Організація діяльності психологічних служб : Навчальний посібник – Львів : «Новий Світ – 2000», 2009. – 372 с.
4. Настільна книга шкільного психолога / Авт.-уклад. О.Є. Марінушкіна. – Х.: Вид-во «Ранок», 2010. – 288 с.
5. Психологічна служба системи освіти України (електронний ресурс <http://www.psyua.com.ua/>)
6. Психологічна служба системи освіти: досвід формування репродуктивного здоров'я молоді /авт.кол. за ред. І.І. Цушка – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см

Додаткова:

7. Гаркавенко З. О. Науково-практичне забезпечення системи методичного супроводу діяльності працівників психологічної служби системи освіти / З. О. Гаркавенко // Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / [Гаркавенко З. О., Гобод І. Ю., Жук Т. В. та ін. ; наук. ред. В. Г. Панок, І. І. Цушко]. – [2-е вид., випр.]. – К. : Ніка-Центр, 2014. – С. 28-54.
8. Захист прав дитини в діяльності соціального педагога навчального закладу : [метод. рек.] / авт. кол. за ред.: Ю. А. Луценка, В. Г. Панка. – К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016 – 73 с.
9. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби і ПМПК системи освіти України / Упоряд. В. Г. Панок, І. І. Цушко, А. Г. Обухівська. – К. : Шкільний світ, 2008. – 256 с.
10. Консультативно-діагностичний супровід дітей з особливими освітніми потребами в діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій : посіб. / Жук Т. В., Ілляшенко Т. Д., Луценко І. В. та ін. ; за ред. А. Г. Обухівської. – К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. – 247 с.
11. Панок В. Г. Психологічна служба : [Навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів] / В. Г. Панок. – Кам'янець-Подільський : Друкарня

Рута, 2012. – 488 с

12. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів: наказ МОН України N 691 від 19.10.2001. - "Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України", N 1/2002

13. Положення про психологічну службу системи освіти : Наказ 78 03.05.1999 р. № 127 (у редакції наказу від 02.07.2009 № 616) – чинний з 23 липня 2009 р. – офіц. вид. – К. : М-во освіти і науки України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0687-09>.

14. Соціально-педагогічна діагностика дітей та родин, які опинились в складних життєвих обставинах : метод. рек. / автори-упор. В. Г. Панок, В. Д. Острова. – К. : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2016. – 68 с.